

Bruk av arealplan etter plan- og bygningsloven i vindkraftsaker

Kartlegging av praksis i kommuner
med vindkraftkonsesjoner

Foto: Luca Bravo, Unsplash.

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver:	Kommunal- og distriktsdepartementet
Tittel på rapport:	Bruk av arealplan etter plan- og bygningsloven i vindkraftsaker
Oppdragsnavn:	Bruk av arealplan etter pbl i vindkraftsaker
Oppdragsnummer:	636617-01
Utarbeidet av:	Jan Martin Ståvi
Oppdragsleder:	Jan Martin Ståvi
Tilgjengelighet:	Åpen

Kort sammendrag

På oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet er det utført en kartlegging og analyse av planpraksis i kommuner med vindkraftkonsesjoner, med fokus på hvordan kommunene håndterer konsesjoner i sine arealplaner. Datagrunnlaget for analysen består av en web-basert spørreundersøkelse og dybdeintervju med to kommuner. Undersøkelsen ble besvart av 39 av landets 58 kommuner med konsesjoner for vindkraftanlegg. Svarene regnes som representative. Undersøkelsen viser at det er en mangfoldig praksis i kommunene for hvordan vindkraftkonsesjoner og vindkraftanlegg håndteres i den kommunale arealplanleggingen. Det er like utbredt å gi dispensasjon fra kommuneplanens arealdel som å revidere kommuneplanen før utbygging. Det er få eksempler på godt samspill mellom konsesjonsprosessen og arealplanprosessen for vindkraftanlegg. Kommunene er likevel jevnt over tilfreds med konsesjonsprosessen, men er mindre tilfreds med konsesjonsmyndighetens klagesaksbehandling og beslutninger om statlig arealplan.

03	20. mai 2022	Justert sluttrapport	JMS	JA
02	30. april 2022	Sluttrapport	JMS	JA
01	8. apr. 2022	Utkast	JMS	JA
Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS

Forord

På oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet er det gjennomført en kartlegging av kommunenes arealplanpraksis i vindkraftsaker. Rapporten er del av departementets faktagrunnlag om kommunenes planpraksis i vindkraftsaker.

Arbeidet er utført av Ragnhild B. Ø. Skagen og Tale D. Noer, som har etablert spørreundersøkelsen og tilrettelagt databasen med svar, og Johannes Aicher og Jan Martin Ståvi, med sistnevnte som oppdragsleder.

Oppdragsgivers representant har vært Hallvard Surlien.

Sandvika, 20.05.2022

Jan Martin Ståvi

Oppdragsleder

Johannes Aicher

Kvalitetssikrer

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn	5
2. Gjeldende lov	6
3. Metode	7
4. Resultater	12
4.1. Forholdet mellom konsesjonen etter energiloven og kommuneplanens arealdel	12
4.2. Hvordan har kommunen innarbeidet vindkraftprosjekter i sine arealplaner	18
4.3. Bruk av statlig arealplan	28
5. Oppsummering	30
6. Vedlegg: Konsesjoner i undersøkelsen	32
Kilder	35

1. Bakgrunn

Ved behandlingen av Meld. St. 28 (2019-2020) *Vindkraft på land - Endringer i konsesjonsbehandlingen*, vedtok Stortinget å be regjeringen "komme tilbake til Stortinget med et forslag om å innlemme planlegging og bygging av vindkraftanlegg i plan- og bygningsloven" (anmodningsvedtak II i saken). I Hurdalsplattformen legger regjeringen videre opp til å "tillate utbygging av vindkraft på steder der det er gode vindforhold og lokal aksept".

Etablering av vindkraftverk krever allerede i dag avklaring etter plan- og bygningsloven, dvs. at slike anlegg ikke kan være i strid med gjeldende arealplaner (både arealdelen til kommuneplanen og reguleringsplaner). Der det foreligger planer som er til hinder for gjennomføringen av vindkraftverk, må kommunen enten sørge for planlegging, eller alternativt gi dispensasjon etter plan- og bygningsloven § 19-2. I forarbeidene til gjeldende lov, Ot.prp. nr. 32 (2007-2008), legges det opp til at vilkårene for dispensasjon fra arealplan skal anses oppfylt, når det foreligger endelig konsesjon etter energiloven. Når vilkårene er oppfylt, skal kommunene foreta en skjønnsmessig vurdering av om det "kan" gis dispensasjon, jf. pbl. § 19-2 første ledd.

Dersom kommunene ikke ønsker å endre planen eller gi dispensasjon, kan vindkraftverk gjennomføres ved at Olje- og energidepartementet kan gi konsesjon etter energiloven virkning som statlig arealplan. Pr. 21.01.2022 er det gitt 93 konsesjoner til vindkraftverk i Norge. I 11 saker er konsesjon gitt virkning som statlig arealplan. De resterende er dermed gjennomført i samsvar med, eller fulgt opp med, kommunale vedtak etter plan- og bygningsloven (kommuneplanens arealdel, endring av eller dispensasjon fra kommuneplanens areadel eller reguleringsplan).

Hensikten med foreliggende utredning er å få oversikt over bruken av arealplaner og dispensasjonspraksis i vindkraftsaker, til bruk i arbeidet med gjennomføring av Stortingets anmodningsvedtak, samt oppfølging av regjeringsplattformen. Rapporten vil utgjøre et faglig grunnlag i arbeidet med å vurdere behov for endringer i praksis, eventuelt endringer i plan- og bygningsloven eller forskrifter etter loven.

*

I teksten bruker vi Statsforvalteren, selv om det var Fylkesmannen som i sin tid traff beslutningene det vises til.

2. Gjeldende lov

Fra 1. juli 2009 gjelder følgende om forholdet mellom plan- og bygningsloven (pbl) og energiloven, når det gjelder elektriske anlegg mm:

- Anlegg for overføring eller omforming av elektrisk energi er entydig unntatt fra plan- og byggesaksbestemmelsene i pbl. Kun lovens kap 2 om kartgrunnlag og stedfestet informasjon og kap 14 om konsekvensutredninger gjelder for slike anlegg.
- Konesjonspliktige energiproduksjonsanlegg (sol, vann og vind) er unntatt fra reguleringsplikten for større bygge- og anleggstiltak (pbl § 12-1, tredje ledd.) Vindkraftanlegg med installert effekt over 1 MW, eller anlegg med tilsammen mer enn fem vindturbiner, krever konsesjon, jf energilovforskriften § 3-1. Konesjonspliktige produksjonsanlegg omfattes derved av pbl, bortsett fra reguleringsplikt etter pbl § 12-1. Slike tiltak krever avklaring i kommunal arealplan, i praksis kommuneplanens arealdel (jf unntaket fra reguleringsplikt), før utbygging (jf pbl § 1-6 om forutsetning for å gjennomføre bygg- og anleggsmessige tiltak).
- Departementet (OED) fikk hjemmel til å gi en konsesjon etter energiloven virkning som statlig arealplan. I lovproposisjonen er dette omtalt slik: *«Bakgrunnen for bestemmelsen er først og fremst hensynet til å unngå at det settes i gang og gjennomføres kommunale reguleringsprosesser i strid med gitte konsesjoner for energiproduksjonsanlegg. Bestemmelsen vil også være aktuell å bruke i situasjoner hvor det er gitt konsesjon for slike anlegg, men hvor tiltaket er i strid med kommuneplanens arealdel og hvor kommunen ikke ønsker å regulere i samsvar med konsesjonen eller å dispensere fra arealdelen ...»*¹ Annet sted i proposisjonen heter det: *«Det er for øvrig ikke noe rettslig hinder for at konsesjon gis før forholdet til kommunale planer er avklart, men tiltaket kan ikke gjennomføres før det er gjennomført planendring, gitt dispensasjon eller OED har bestemt at konsesjon får virkning som statlig arealplan. Konesjonsprosessen kan derfor starte opp uavhengig av spørsmålet om dispensasjon, og grunnlaget for å gi dispensasjon kan avklares i løpet av denne prosessen.»*²
I praksis er hjemmelen primært brukt for å sikre formell planavklaring etter pbl.

---

¹ Ot. prp. nr 32 (2007-2008), kap 6.6, s 197

² Ot. prp. nr 32 (2007-2008), kap 3.6.2, s 40

3. Metode

Undersøkelsen omfatter kommuner som har etablerte vindkraftanlegg som har konsesjon etter energiloven, eller planlagte vindkraftanlegg som har slik konsesjon. Det er 58 kommuner som til sammen har 89 vindkraftprosjekter.³ I noen kommuner er det flere vindkraftkonsesjoner, og noen konsesjoner omfatter mer enn en kommune.

Det er gjennomført en web-basert spørreundersøkelse til alle vindkraftkommunene. Vi ba først om kontaktperson. Undersøkelsen ble deretter sendt ut enten til angitt kontaktperson eller til kommunens e-postadresse. Det ble purret i to omganger; først til de kommunene som ikke hadde angitt kontaktperson og deretter til alle kommunene som ikke hadde besvart. Spørsmålene framgår av de tema som er presentert i kap 4.

Forutsetningene for beslutninger om vindkraftanlegg ble endret pr 1. juli 2009, da plandelen av plan- og bygningsloven av 2008 trådte i kraft, jf kap 2. Kommunenes praksis før og etter disse endringene i lovverket er derfor viktig å avdekke. Med overgangsbestemmelser er det krevende å identifisere en eksakt før/etter-dato. Av praktiske grunner skiller vi på konsesjoner gitt før og etter 2010 (tom. 2009, fom. 2010).

Fordeling av vindkraftkonsesjoner før og etter 2010, status etablert eller ikke og hvilke anlegg som er omfattet av undersøkelsen, er slik (fordelingen er også vist på kart):

	Konsesjon før 2010			Konsesjon etter 2010			Sum
	Bygd	Under bygging	Ikke påbegynt	Bygd	Under bygging	Ikke påbegynt	
Besvart	13	0	0	34	0	10	57
Ubesvart	9	0	2	9	3	9	32
Totalt	22	0	2	43	3	19	89

Konsesjoner lagt til grunn: Arbeidet har tatt utgangspunkt i totalt 93 konsesjoner. 4 er nedlagt eller erstattet/retablert (Valsneset testpark, Hundhammerfjellet vindkraftverk - demo I, Hundhammerfjellet vindkraftverk - demo II, Hundhammerfjellet vindkraftverk). Det er altså 89 konsesjoner som inngår i prosjektgrunnlaget. Av disse er 57 besvart og 32 ubesvart. Én konsesjon ble gitt i april 2022 etter at dette prosjektet var påbegynt og er ikke

³ I KDDs tilbudsgrunnlag for oppdraget er antall konsesjoner oppgitt å være 93. Med fradrag av konsesjoner som er trukket i nyere tid og anlegg som er nedlagt, er det 89 operative konsesjoner.

regnet med blant de 93 (Demonstrasjonsanlegg SeaTwirl - vertikalakset flytende vindturbin).

For anlegg som har blitt nedlagt/retablert, er tidspunktet for den nye konsesjonen lagt til grunn. Eksempler på dette er Lindesnes vindkraftverk (tidligere Fjeldskår), og reetableringene av Hundhammerfjellet og Havøygavlen. Der konsesjonen er overført til ny eier/drifter, er tidspunktet for den opprinnelige konsesjonen lagt til grunn. Det det er gitt flere konsesjoner til flere trinn, er alle inkludert. Dette gjelder for eksempel Raggovidda 1-3, Nygårdsfjellet 1-2 og Mehuken 2-3 (trinn 1 er nedlagt).

I tilfeller der NVEs konsesjonsvedtak har blitt påklaget, tar rapporten utgangspunkt i tidspunktet for OEDs stadfesting av konsesjonsvedtaket. Der vedtaket har blitt stående, er det tidspunktet for NVEs konsesjonsvedtak som er lagt til grunn.

47 konsesjonssøknader er avslått av NVE/OED. 105 saker er angitt som «fjernet» eller «planlegging avsluttet» i NVEs database over vindkraftsaker. Vi antar at dette dreier seg om søknadsprosesser som er avbrutt av søker, før realitetsbehandling. Flertallet av vindkraftsaker i NVEs databaser er altså avslått eller avsluttet før realitetsbehandling. En gransking av disse sakene, spesielt hvordan NVE og søker (tiltakshaver) har vurdert konfliktpotensialet og forholdet til vertskommunen, vil kunne gi et nyttig supplement til funn i den foreliggende undersøkelsen.

Fordeling kommuner/konsesjoner: Vi har svar fra 39 av landets 58 vindkraftkommuner (67 %). Besvarelsene representerer 57 av i alt 89 konsesjoner (64 %). Konsesjonsområdene ligger i åtte fylker. Det er vindkraftkonsesjoner i alle fylker unntatt Vestfold og Telemark samt Oslo. Vi har svar fra anlegg/konsesjoner i alle fylker unntatt Viken, som kun har ett anlegg. For fire konsesjoner er det mottatt to eller flere svar. Åtte av konsesjonene ligger i to kommuner og én i tre kommuner. Vi har ikke gått i dybden på spørsmål om nabokommuner har lik planpraksis for ett og samme konsesjonsområde. Det er mottatt svar på seks av de 11 konsesjonsområdene der OED har fattet vedtak om statlig arealplan.

Selv om vi hadde forventet en høyere svarprosent, regner vi svarene som representative:

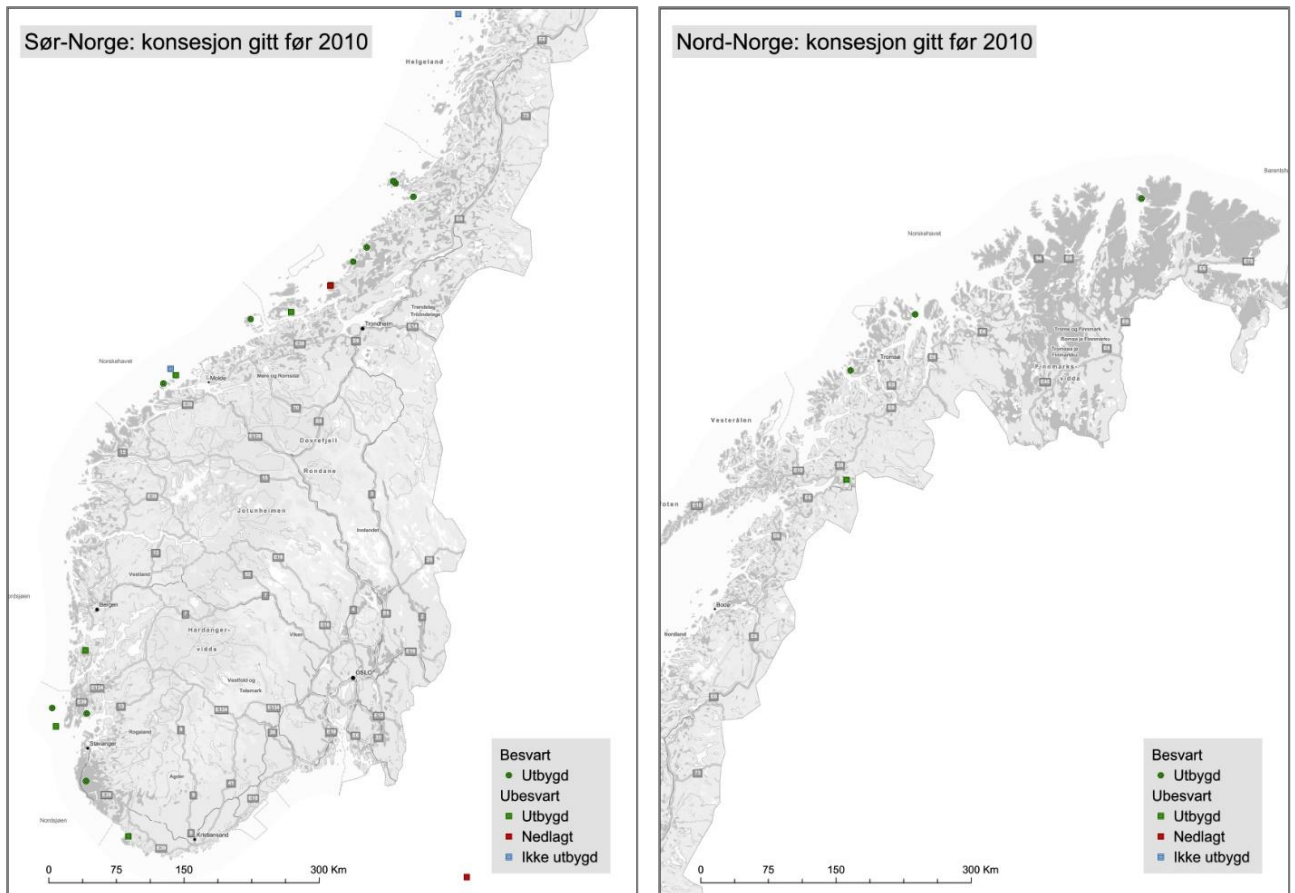
- Alle fylker med vindkraftkonsesjoner, unntatt Vikens ene, er representert.
- Fordelingen over tid dekker spennvidden i konsesjoner, men vi kunne ha ønsket svar for flere nyere konsesjoner som ikke er realisert (10 av 19).

På grunnlag av svarene i den web-baserte undersøkelsen har vi valgt ut to kommuner hvor vi har gjennomført telefonintervjuer, med sikte på å utdype og konkretisere sentrale

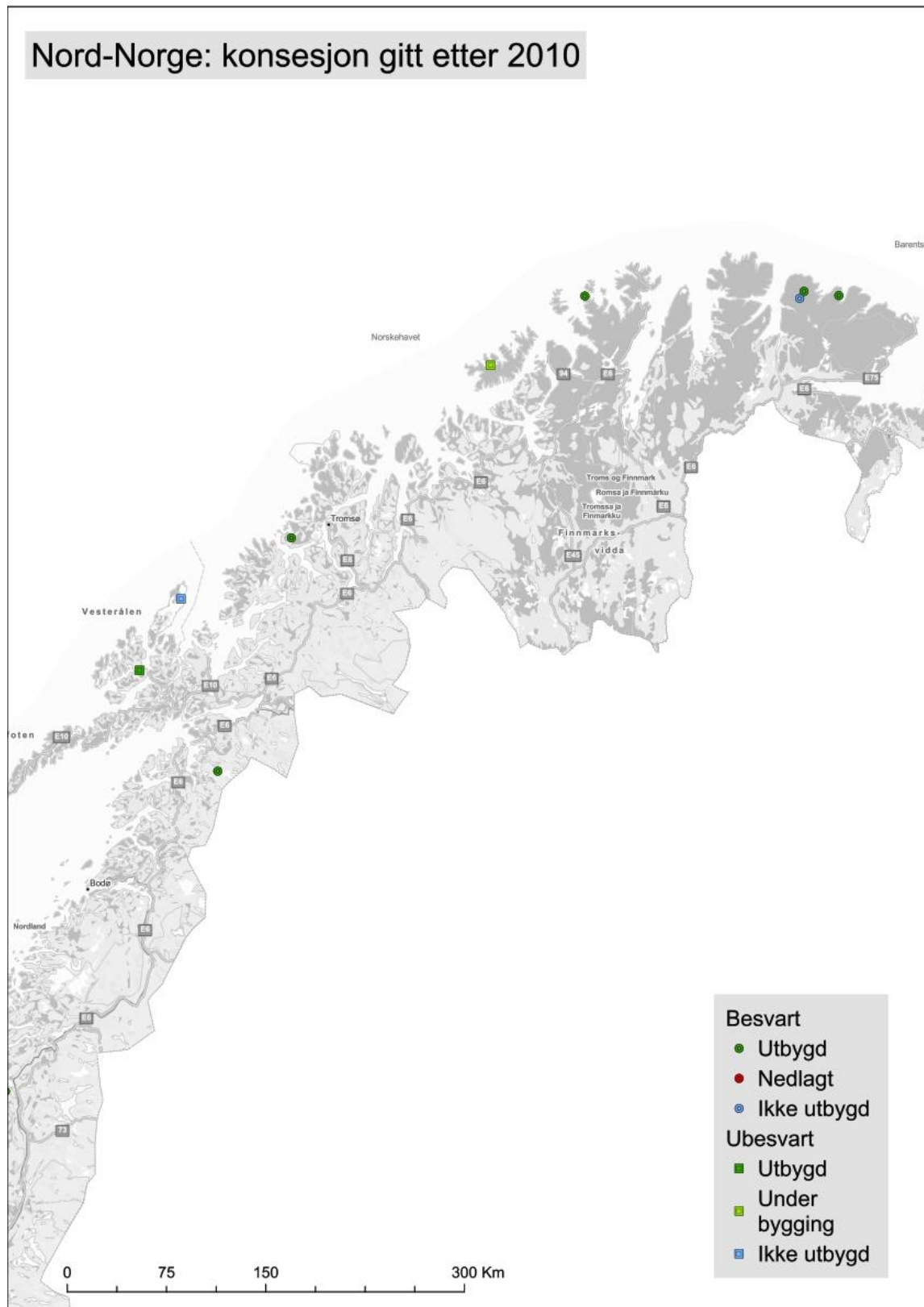

problemstillinger. Både sør og nord i landet er representert. Synspunkter er gjengitt i de enkelte kapitlene.

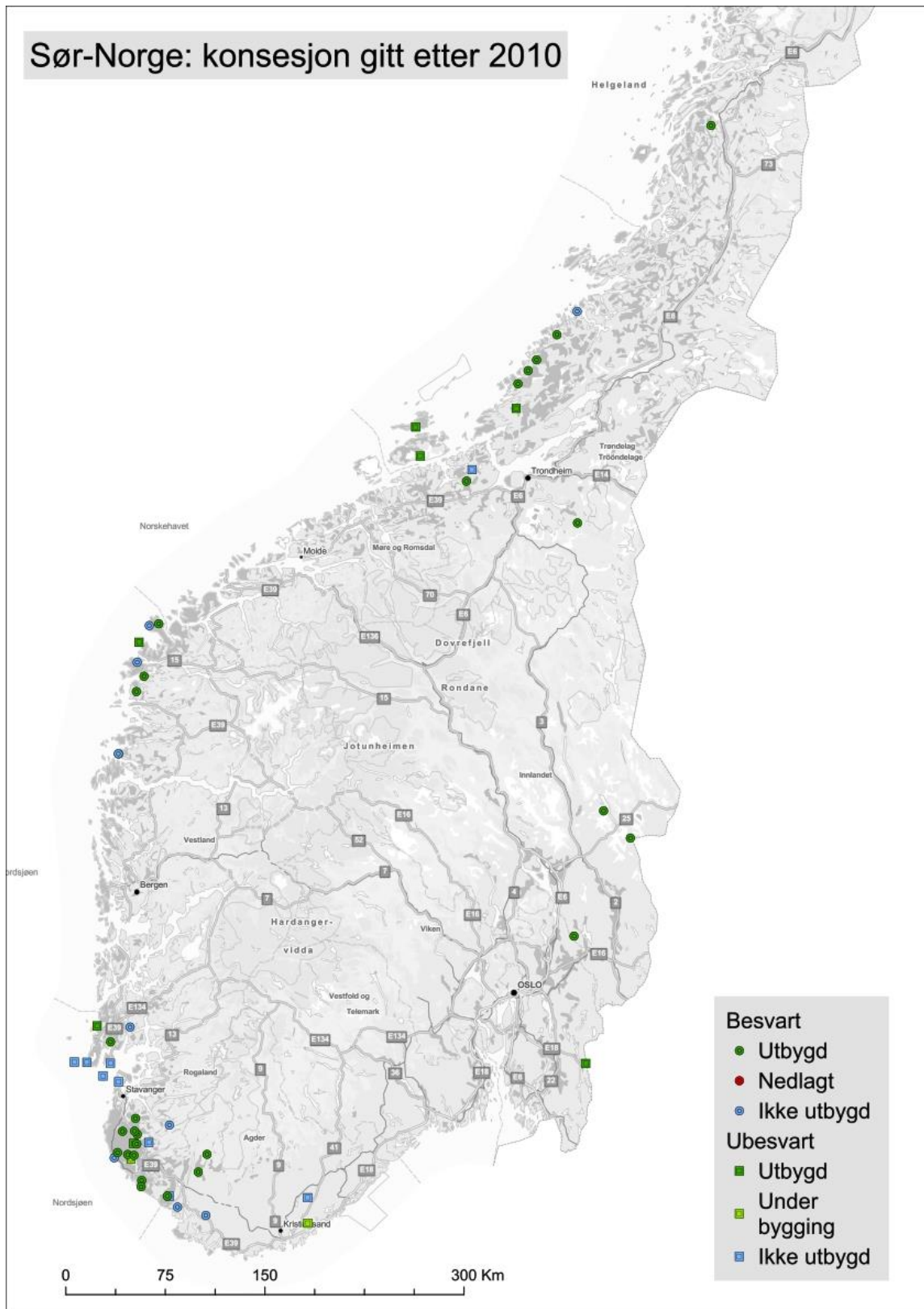
Både skriftlige og muntlige svar er anonymisert. Informantene er de personene kommunene har oppgitt. Svarene står likevel for informantenes regning, det vil si at vurderinger som framkommer ikke nødvendigvis er kommunenes «offisielle» synspunkter.

Figur 3-1 Kart som viser konsesjoner gitt før 2010 og status for disse.

Figur 3-2 Kart som viser konsesjoner gitt etter 2010, og status for disse.

Figur 3-3 Kart som viser konsesjoner gitt etter 2010, og status for disse.

4. Resultater

4.1. Forholdet mellom konsesjonen etter energiloven og kommuneplanens arealdel

4.1.1. Problemstilling

Søknad om konsesjon etter energiloven skal beskrive behovet for tillatelse etter annet lovverk, herunder kommunale planer etter plan- og bygningsloven (energilovforskriften § 3-2). Verken energiloven, energilovforskriften eller veiledere presiserer hva denne beskrivelsen skal omfatte, eller hva den skal brukes til.⁴

Gjeldende rett er kort beskrevet i kap 2. Essensen er at det kan gis konsesjon etter energiloven uavhengig av arealplanstatus for det aktuelle området, men før utbygging må forholdet til arealplan være avklart.

NVEs veileder om MTA-planer omtaler forholdet mellom konsesjon og kommunal arealplanlegging slik:⁵

(ii) Kommuneplanen sin arealdel

Etablering av vindkraftverk føreset ei avklaring i høve til kommuneplanen sin arealdel. Også her er det hensiktsmessig å legge til rette for ein prosessuell og tidsmessig samordning mot konsesjonsprosessen.

Der det føreligg arealdel til kommuneplanen som er til hinder for gjennomføring av vindkraftverket kan kommunen velje å sørge for planendring eller alternativt gi dispensasjon etter pbl § 19-2.

(iv) Nærare om forholdet mellom konsesjon, kommunale planar og statleg arealplan

Konsesjon til tiltaket kan bli gitt før forholdet til kommunale planar er avklart. Tiltaket kan likevel ikkje gjennomførast før det føreligg ei planavklaring, dispensasjon etter pbl, eller at

---

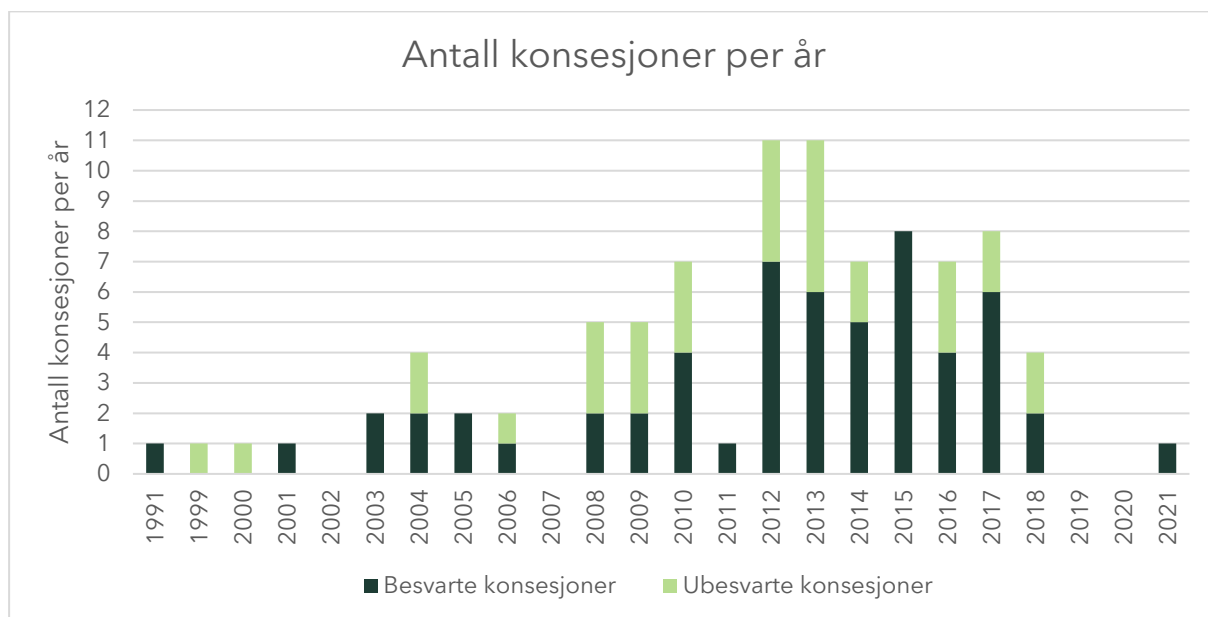
⁴ I NVE-rapport 3/2020 *Konsesjonsprosessen for vindkraft på land* skisseres et mulig tiltak for «Oppdaterte retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk».

⁵ MTA-plan: Miljø-, transport- og anleggsplan, som sammen med detaljplan er utbyggingsplan for et vindkraftanlegg (i dette tilfellet) i et konsesjonsområde. Fastsettes av NVE, med OED som klageorgan. Sitatet er fra NVE-veileder 2016/01, Rettleiar for utarbeiding av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for vindkraftverk, kap 3.4

Olje- og energidepartementet har vedteke at konsesjonen får verknad som statleg arealplan.

Spørsmålet som er viktig å få belyst, er hvordan kommunene forholder seg til relativt uklare forventninger om samspillet mellom energiloven og plan- og bygningsloven.

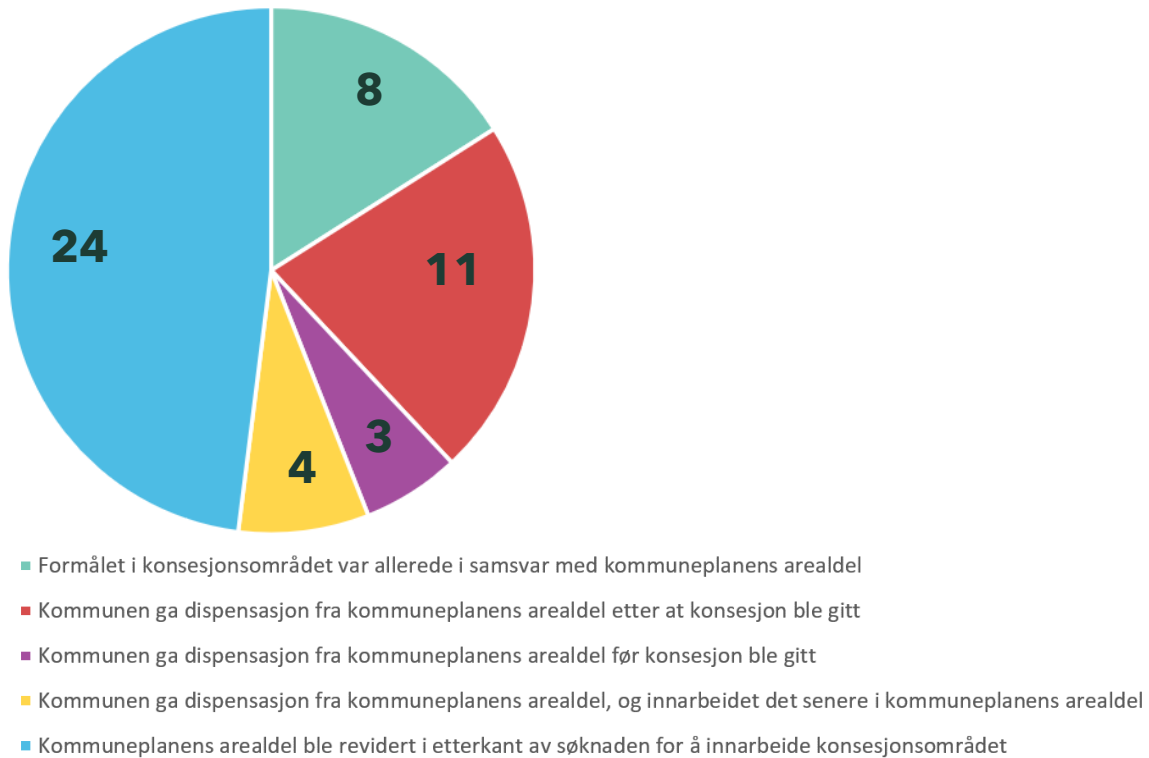
4.1.2. Når fikk vindkraftanlegget konsesjon?

Figur 4-1 Årstall og antall for konsesjoner som er med i undersøkelsen (89 totalt/57 besvarte).

Figuren viser hvordan omfanget av vindkraftkonsesjoner har utviklet seg. Tyngden av saker i undersøkelsen er fra 2010 og seinere. Vi oppfatter at dette er gunstig for undersøkelsens relevans.

4.1.3. Hvordan arbeidet kommunen for å sikre samsvar mellom kommuneplanens arealdel og konsesjonssøknaden

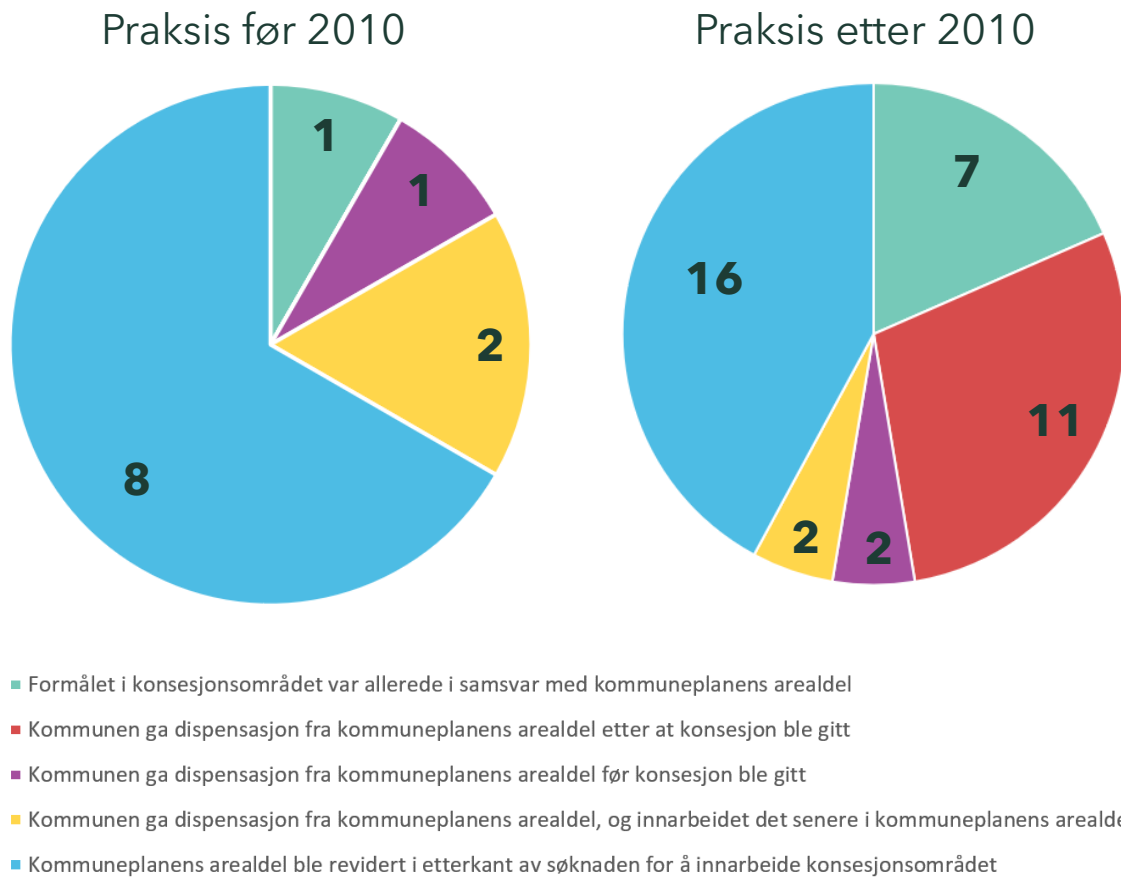

Figur 4-2 Fordeling av svaralternativene, basert på 50 besvarelser.

Praksis før og etter 2010 er interessant, på grunn av føringene om forholdet mellom konsesjon og kommunal arealplan. 13 av de kartlagte konsesjonene er fra før 2010 og 44 er nyere, dvs. omfattet av nye føringer om forholdet mellom konsesjon etter energiloven og arealplanavklaring etter plan- og bygningsloven.

De langt fleste har opplevd konsesjonsprosessen og kommuneplanarbeidet som atskilte prosesser. I to tilfeller fra før 2009 har reguleringsplan og konsesjon vært koordinert. En informant opplevde konsesjonsprosessen som grundigere enn en kommuneplanprosess. En annen informant rapporterer at utredningene i konsesjonssøknaden ble vurdert som tilstrekkelig til å gi dispensasjon etter pbl § 19-2.

Det generelle bildet er at kommuneplanprosessen har vært tilpasset konsesjonsprosessen, og at det ikke har vært noe samspill mellom prosessene, verken mht innhold eller prosess/saksbehandling.

Figur 4-3 Fordeling mellom svaralternativene, vist for konsesjoner før og etter 2010. Basert på 50 svar (12 før 2010, 38 etter 2010).

Vi ser et markert skille i praksis før og etter 2010: Utvalget er lite, men tallene kan tyde på at kommunene var mer velvillige til å tilrettelegge for vindkraftprosjekter gjennom sin arealplanlegging før 2010. Kanskje var vindkraftprosjekter mindre, og mindre kontroversielle, for 12 - 15 år siden. Økt bruk av dispensasjoner, reelt sett, etter 2010 er verdt å merke seg, jf endringer i lovverk og forventet planpraksis: Det er gitt omtrent like mange dispensasjoner som «førsteordens» tilpasning til kommunens planverk, som tilpasning gjennom ordinær planrevisjon.

4.1.4. Dispensasjonspraksis og klagesaksbehandling

Spørsmålet om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel før utbygging av et vindkraftanlegg det foreligger konsesjon for, er sentralt. Som vist foran er dette en vanlig praksis. Forarbeidene til pbl omtaler dette slik: «Når det gjelder tiltak som konsesjonsbehandles etter vannressursloven, vassdragsreguleringsloven og energiloven

legges det til grunn at sektormyndighetens syn avklares og tas stilling til gjennom konsesjonsbehandlingen, ... Vilkårene for å gi dispensasjon vil alltid være til stede når det foreligger en endelig konsesjon etter disse lovene...».⁶

Hvilke vurderinger gjorde kommunen etter pbl § 19-2?

18 respondenter har erfaring med dette.

Flere viser til at det i og med konsesjonen allerede var vurdert at «fordelene (ved å gi dispensasjon) var større enn ulempene». Fire påpeker at dispensasjon ikke var omstridt, da vindkraftanlegget var ønsket. Vi finner også eksempler på avmakt - uten at dette ordet er brukt - ut fra at kommunen uansett blir overkjørt.: *«Kommunen hadde allerede oppfatta budskapet fra staten - det skal gis dispensasjon når konsesjon er gitt.»* Et annet, tilsvarende svar lyder slik: *«Ingen vurdering vart gjort. Ein oppfatta at dei rettslege vilkåra allereie var oppfylt i kraft av OED sitt endelige vedtak, jf. lovkommentaren si formulering om at vilkåra ALLTID er til stades når endelig konsesjon ligg føre. Det vart ikkje gjort ei "kan"-vurdering.»* I ett eksempel er det Statsforvalteren som hevder at kommunen ikke har saklig grunn til å nekte å gi dispensasjon, ut fra en «kan-vurdering».⁷ Kommunen vurderer denne saken slik: *«[Søknaden] Ble først avslått med begrunnelse i at arealdelen ble vesentlig tilsidesatt. Ble etter klagebehandling hos fylkesmannen fattet vedtak om disp med begrunnelse i at det ikke var saklig grunn til å nekte ("kan-skjønnnet").»*

Hvordan ble eventuelle overordnede føringer, som for eksempel regional plan, tillagt vekt i dispensasjonsvurderingene?

I perioden 2007-2013 ble det utarbeidet seks regionale planer for vindkraft; for (i tidsrekkefølge) Rogaland, Nordland, Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Østfold og Finnmark. 13 av de daværende fylkene utarbeidet ikke slik plan. I en vurdering av hvilken rolle fylkeskommunen kan ha i vindkraftforvaltningen, pekes det på at regionale planer står svakt som politikkverktøy i mange fylker, men også at vindkraft av ulike grunner (den gangen) var mindre aktuelt i mange fylker.⁸ I undersøkelsen har vi svar fra anlegg/kommuner i alle (de gamle) fylkene, unntatt Østfold.

---

⁶ Ot.prp. nr 32 (2007-2008), kap 6.19 (merknader til dispensasjonsbestemmelsene).

⁷ Kommunenes svar går ikke i dybden på argumentasjonen i dispensasjonssakene. En dokumentgransking kan bidra med nærmere opplysninger. Det har ikke vært tidsrom for dette i oppdraget.

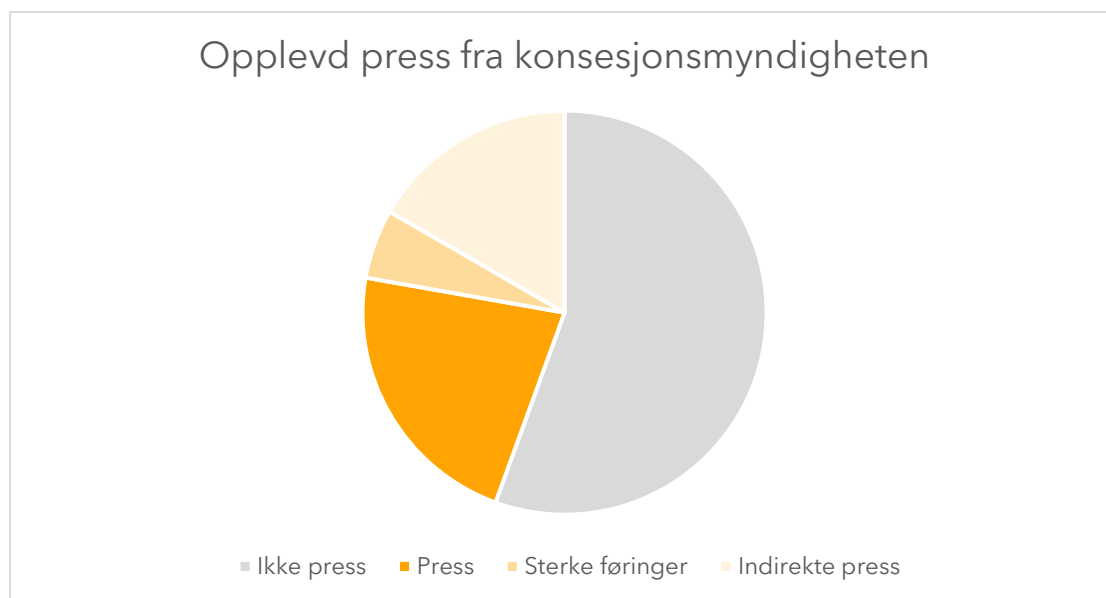
⁸ NIBR-rapport 2019:14 Intensjoner og praksis for regionale planer for vindkraft.

Det er svar fra 17 informanter. Svarene må ses i lys av at det ikke i alle kommunene har vært regionale planer for vindkraft eller tilsvarende regionale føringer. Svarene peker med ett unntak i retning av at regionale planer/prioriteringer ikke eller i svært liten grad er tillagt vekt. Tvert om pekes det på at konsesjonen som allerede forelå, var den vesentlige forutsetningen for å gi dispensasjon. Noen nevner også lovkommentaren om forutsetning for å gi dispensasjon i energilovsaker (se sitatet over).

Opplevde kommunen press fra konsesjonsmyndigheten om å gi dispensasjon?

Det er svar fra 18 av prosjektene. På dette spørsmålet svarer ti av kommunene at de ikke opplevde noe press. Fire kommuner opplevde press fra konsesjonsmyndigheten. En kommune kommenterer dette slik: «Ja, i den grad at det i søknaden ble framsatt påstand om at kommunen måtte gi dispensasjon når det var gitt konsesjon.» Tre kommuner opplevde indirekte press ved at konsesjoner allerede forelå, mens én kommune beskriver dette som sterke føringer og ikke press. Dette bekreftes av en annen besvarelse som fremholder at det ikke var nødvendig for NVE eller OED å legge press på kommunen, når kommunen allerede hadde oppfattet budskapet fra staten om at «dispensasjon skal gis når konsesjon er gitt (lovkommentaren), hvis ikke kan OED gripe inn med statlig arealplan (§ 6-4).» En annen kommune beskriver at «Administrativt var en negativ til å gi konsesjon. NVE fremholdt at når det var gitt konsesjon var det grunnlag for å gi dispensasjon. Politisk var en positiv til etableringen av ... vindkraftverk. I sum ga dette grunnlag for å gi dispensasjon.» En kommune skriver at både politisk og administrativ ledelse hadde god kommunikasjon med fagmyndighetene og utbyggere.

Figur 4-4 Opplevd press om å gi dispensasjon

Var det dialog med Statsforvalteren om spørsmålet om dispensasjon?

Også her er det 18 svar. Fire kommuner har hatt dialog med Statsforvalteren, mens seks svarer nei på dette spørsmålet. En av de som svarer nei oppgir at Statsforvalteren allerede hadde frarådd NVE å gi konsesjon, en annen svarer at de ble frarådet å ta kontakt. Tre kommuner viser til kontakt ifm. behandling av dispensasjonssøknaden, mens en annen kommune skriver at Statsforvalteren bekreftet at de ikke ville ha søknaden til uttale grunnet lovkommentaren (se kap 2).

Etter enkelte kommuners oppfatning tas det ved saksbehandling av klager på vedtak etter energiloven og i dispensasjonssaker mindre hensyn til andre interesser (reindrift og vannforsyning nevnes av flere), både i innhold og i prosess/involvering, enn de er vant til i tilsvarende plansaker. Intervjuene bekrefter at kommunene i realiteten har lite rom for å gjøre selvstendige vurderinger i dispensasjonssaker, da konsesjonsmyndigheten avskjærer kommunen med statlige vedtak; enten statlig arealplan eller klagesaksavgjørelse i konsesjonsmyndighetens (eller tiltakshavers) favør.

4.2. Hvordan har kommunen innarbeidet vindkraftprosjekter i sine arealplaner

4.2.1. Kommuneplanens arealdel

Alle kommunene har besvart spørsmålene som ble stilt om hvordan vindkraftprosjektene og konsesjonene er innarbeidet i kommuneplanens arealdel. Noen av svarene er ganske knappe.

Arealformål, hensynssoner og bestemmelser i kommuneplanens arealdel

Det var stilt separate spørsmål om arealformål og hensynssoner i konsesjonsområdene. Vi rapporterer svarene samlet, da det i praksis er brukt flere kombinasjoner. Svarene omfatter 43 konsesjonsområder i 29 kommuner.

Svarene antas å gjelde status pr i dag og ikke pr det tidspunkt det ble gitt konsesjon. Dispensasjonshistorikk, jf figur 4-3, fanges da ikke opp i besvarelsene.

I kommuneplanene er det brukt følgende arealformål:

- LNF/LNFR: 8
- Andre typer bebyggelse og anlegg: 22, hvorav 1 med krav om reguleringsplan

- Industri/næring: 2

Spørsmål om bruken av hensynssoner i kommuneplanen er besvart for 37 konsesjonsområder.

- Sikrings-, støy og faresone: 6
- Nedslagsfelt drikkevann: 4
- Sone med særlige hensyn til landbruk mm (herunder også drikkevannshensyn): 5
- Båndlegging etter annet lovverk (eksisterende eller kommende): 14, hvorav 4 uten underliggende arealformål
- Gjeldende reguleringsplan skal fortsatt gjelde: 1
- I en plan er krav om reguleringsplan angitt som hensynssone (dette kan omfatte båndlegging (H740)).

I fire saker er drikkevann angitt som hensyn. (Det kan være flere, da det for tre anlegg er vist til sikrings-, støy- og faresone uten nærmere spesifisering). Potensiell konflikt mellom vannforsyning og vindkraftanlegg bekreftes av intervjuer.

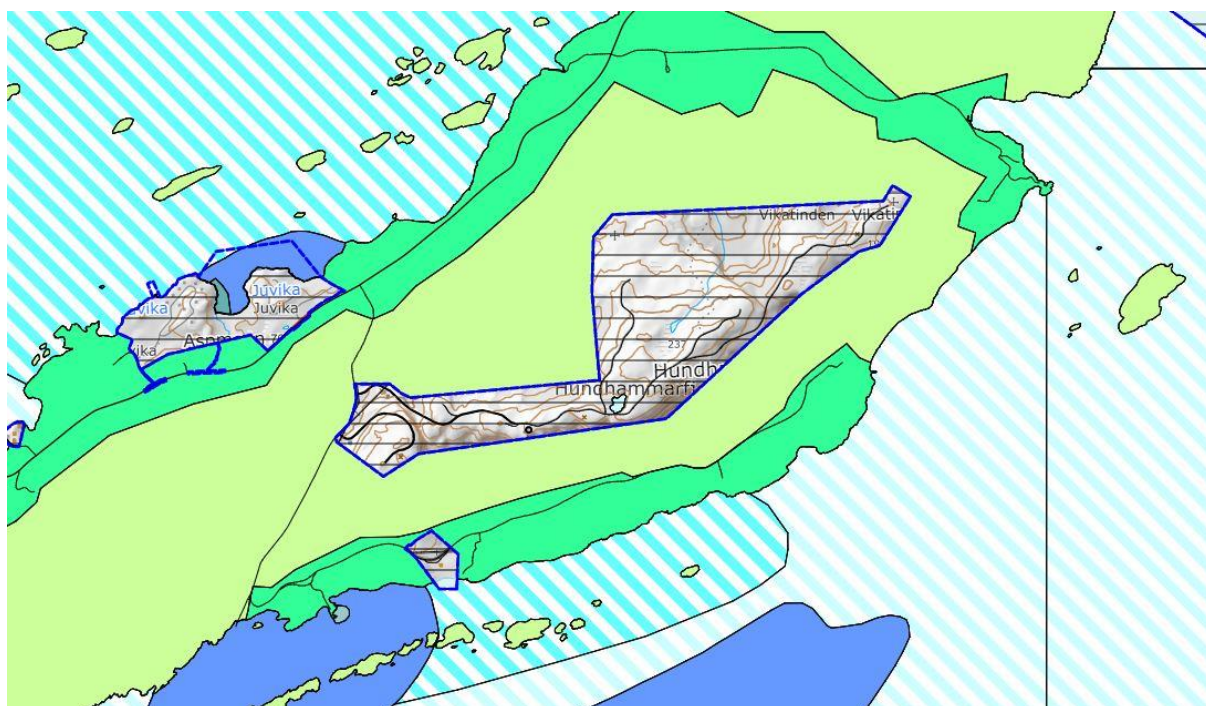
I tre planer er LNF kombinert med hensynssone *båndlegging etter annet lovverk*. I en sak er dette forklart med at kommunen ville ha en beredskap for å kunne tilrettelegge for et vindkraftanlegg. Vi finner også to eksempler på planer med formål *andre typer bebyggelse og anlegg*, der dette er kombinert med hensynssone for særlige hensyn til landbruk:

I en av planene er LNFR kombinert med hensynssone «sikrings-, støy- og faresoner med angivelse av fareårsak eller miljørisiko».

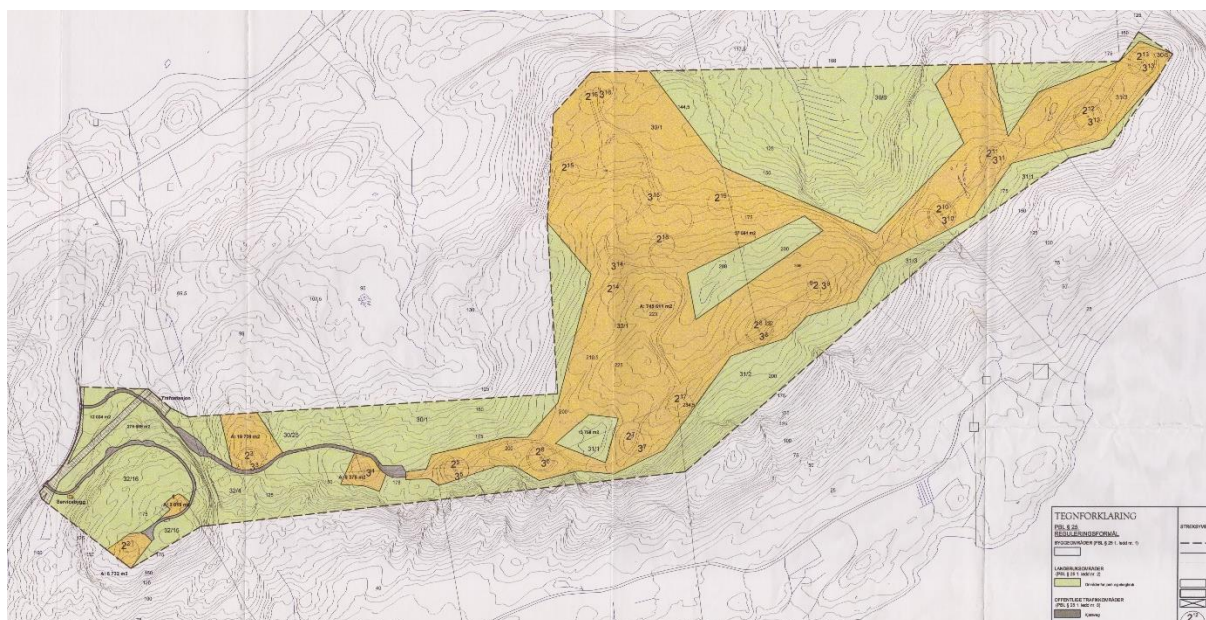
Alt i alt viser undersøkelsen en mangfoldig planpraksis.

Vi finner ikke eksempler på at det er brukt planbestemmelser om utforming av vindkraftanlegget. Bestemmelsene som refereres, ser ut til å være ganske standard, som bygge- og deleforbud i konsesjonsområdene, forbud mot oppføring av bygg og anlegg til andre formål enn vindkraftanlegg, eller rene saksopplysninger med henvisning til konsesjonen. I ett eksempel er det gitt bestemmelse om at området faller tilbake til LNF-formål dersom vindkraftprosjektet ikke blir realisert.

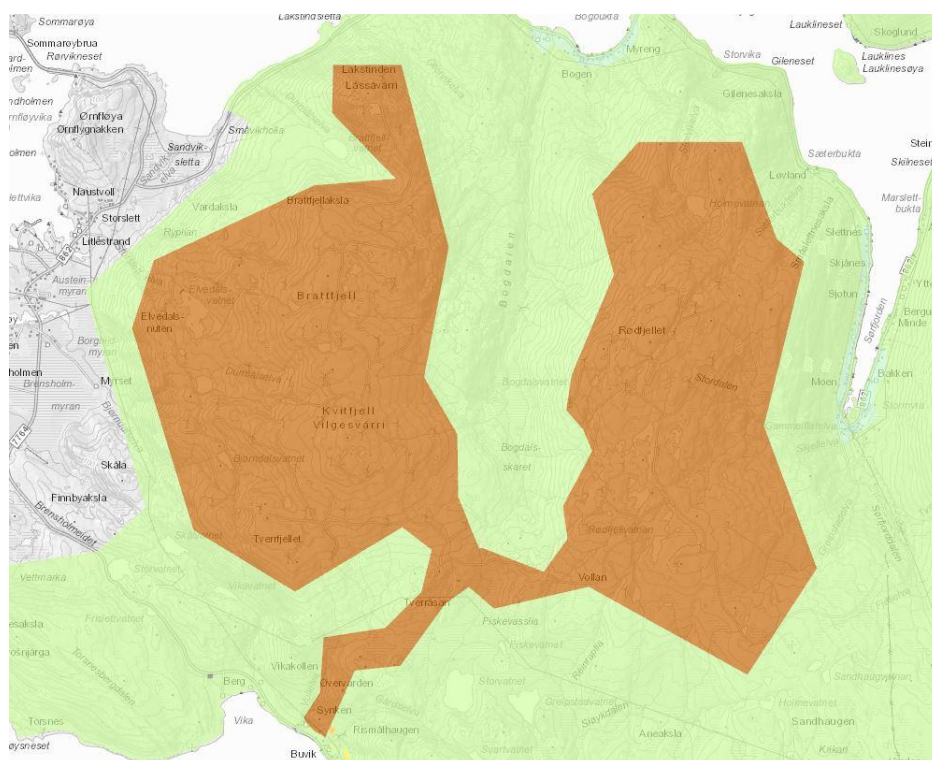
Følgende plankarteksempler viser spennvidden i bruk av arealformål og hensynssoner, i både reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel.

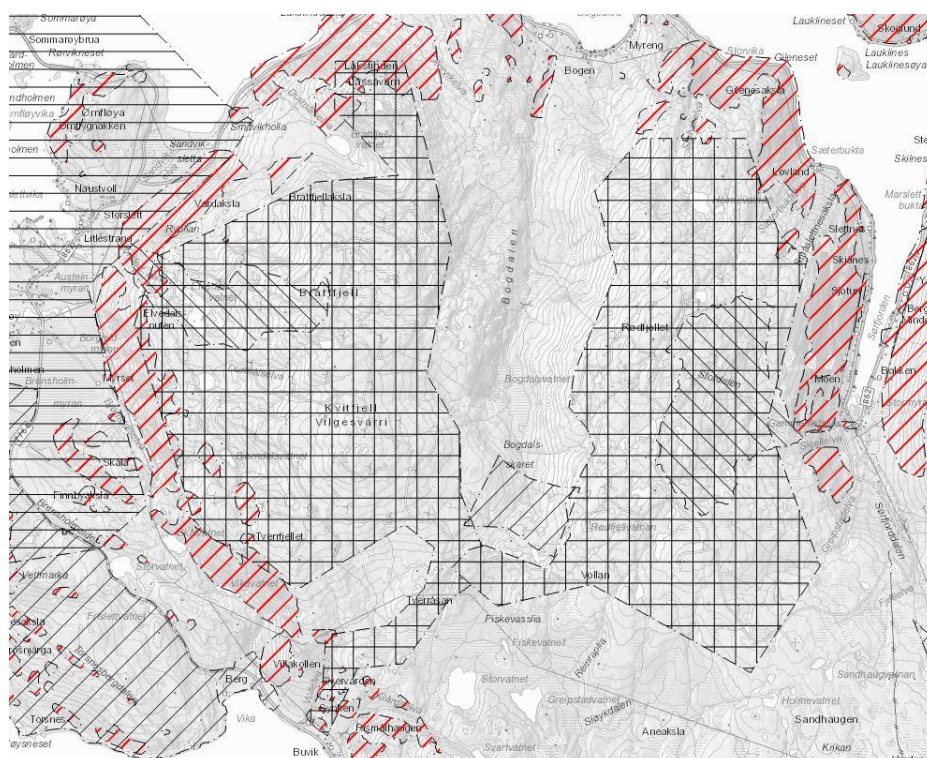
Figur 4-5 Hundhammerfjellet - kommuneplanens arealdel. I arealdelen vises det til at for vindkraftanleggets areal gjelder vedtatt reguleringsplan (se neste figur).

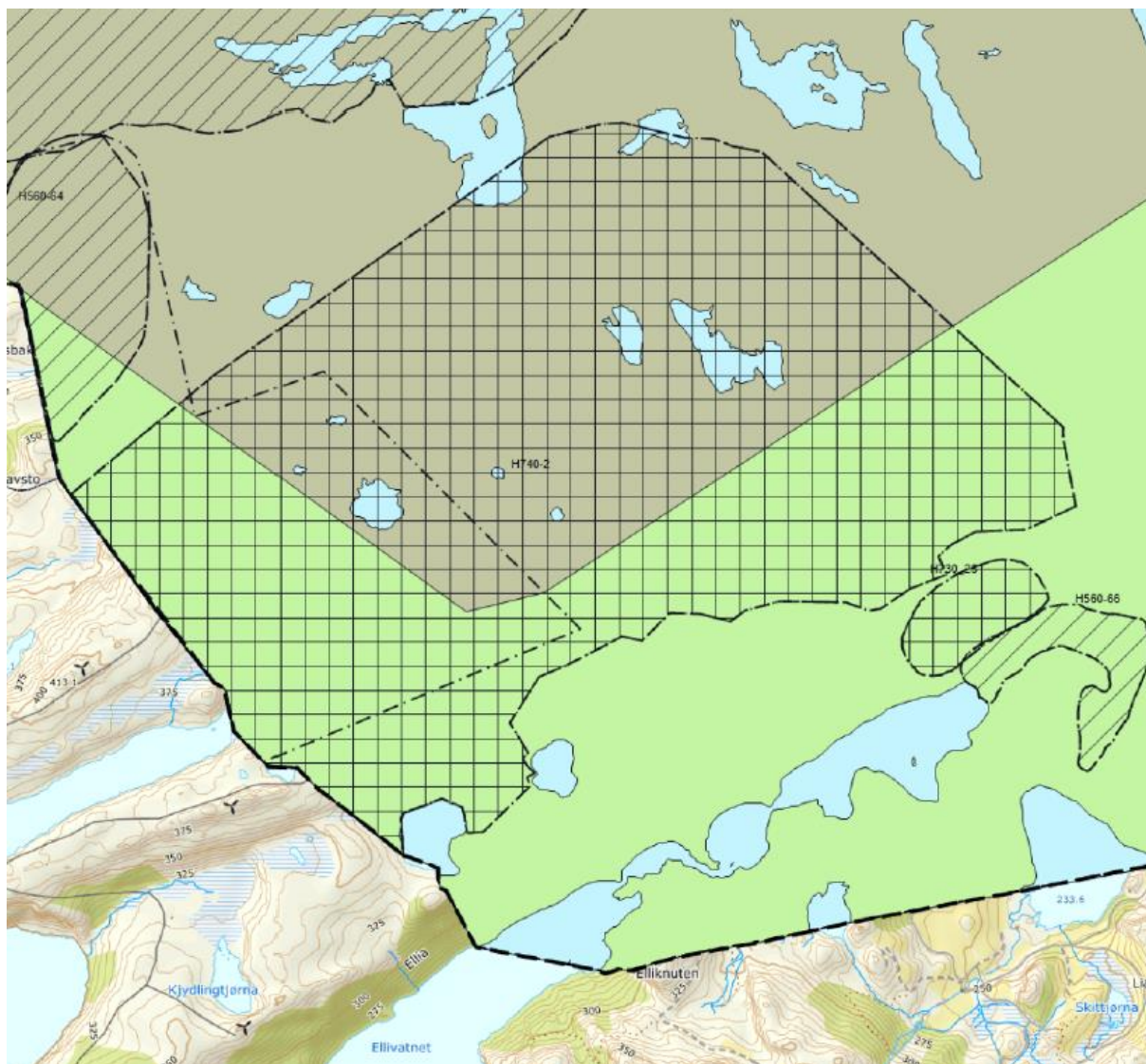
Figur 4-6 Hundhammerfjellet - reguleringsplan

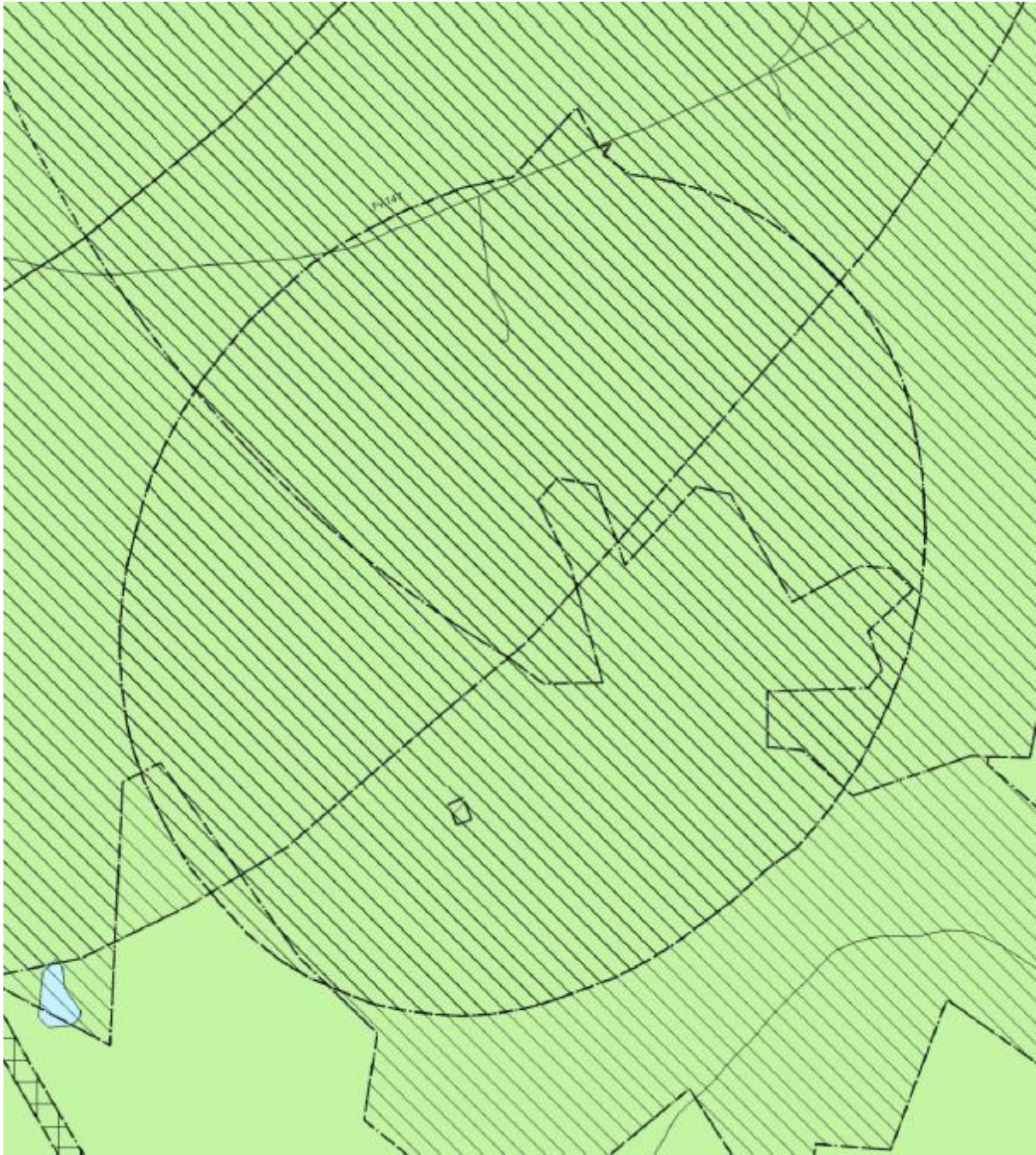
Figur 4-7 Kvittfjell og Raudfjell – kommuneplanens arealdel (formål bebyggelse og anlegg)

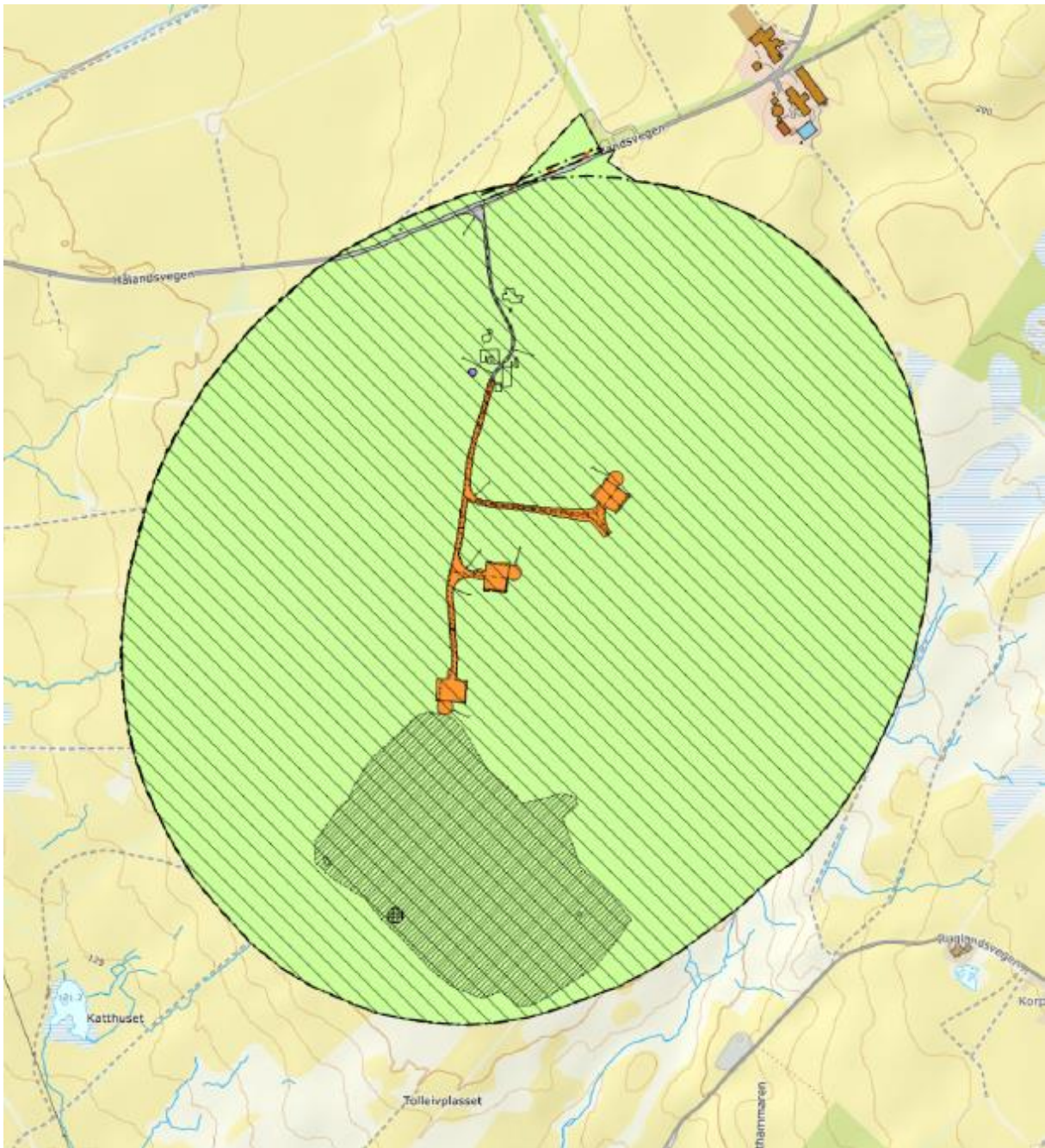
Figur 4-8 Kvittfjell og Raudfjell – hensynssoner i kommuneplanens arealdel. Legg merke til at faresonen for drikkevann og båndleggingssonen for Raudfjellet vindkraftverk overlapper.

Figur 4-9 Måkaknuten vindkraftverk - kommuneplanens arealdel. Legg merke til at arealer avsatt til LNF og område for Forsvaret, og båndleggingssonen for vindkraftverket overlapper. (Tilsvarende planløsninger er brukt i reguleringsplan)

Figur 4-10 Røyrvika vindkraftanlegg - kommuneplanens arealdel

Figur 4-11 Røyrvika vindkraftverk - reguleringsplan

Planvurdering av endringer i prosjektene

Endringer i vindkraftprosjekter etter at det er gitt konsesjon, er et tema i mange kommuner. Vi har derfor spurt om hvordan kommunene har håndtert dette planmessig.⁹ Det er svar for 48 av prosjektene. I 34 av sakene har dette ikke vært aktuelt tema.

Endring av eller dispensasjon fra reguleringsplan er brukt i to tilfeller. Vi finner ingen eksempler på at endringer er vurdert og løst i kommuneplanprosesser. Endringer ser ut til å være løst med konsesjonsmyndighetens virkemidler etter energiloven: Endringer er formalisert i MTA-planen, innenfor rammene av konsesjonen, og eventuelt gjennom vedtak av statlig arealplan. «*Det ble gjort endringer i selve konsesjonen, MTA-plan etc. Ikke etter plan og bygningslova*», er et typisk svar. En informant har følgende betraktning: «*KPA bygger på konsesjonen som gir ramme for energiproduksjonen, men som ikke gir turbinhøyder. Heller ikke lokalisering av anleggsveger, masseuttak, plassering av trafoanlegg er fastsatt i konsesjon, og følgelig heller ikke i KPA.*» Kommunen hadde altså ikke grunnlag for å fastsette rammer i kommuneplanens arealdel, og da blir det vanskelig å se hva som er endringer. I et annet tilfelle er endringer i strid med reguleringsplanen søkt om som mindre endringer i plan. Informanten melder: «*Siste søknad om endring ville ikke kommunen godkjenne. OED fattet vedtak om at konsesjonen skulle ha virkning som statlig plan.*»

Var konsesjonssøknaden med konsekvensutredning dekkende for de avklaringer kommunen trengte til kommuneplanarbeidet?

Det er svar for 57 av prosjektene. Det er altså svar fra flere prosjekter/kommuner enn de som har innarbeidet konsesjonen i kommuneplanens arealdel, og svarene bærer preg av det. Kun relevante svar er referert. Om lag halvparten av kommunene bekrefter at søknaden var dekkende (hvorav noen nyanserer med «i store trekk» og flere *antar* at den var dekkende).

Én kommune viser til at området ikke ble konsekvensutredet i kommuneplanen og at konsesjonen fra før var godkjent og konsesjonsområdet kun ble lagt inn som båndleggingszone etter annet lovverk. En annen kommune skriver: «*Det ble utarbeidet reguleringsplan for prosjektet. Kommunen ville ikke vedta planen, da kommunen ville stille krav om kabel i bakken, NVE mente det ikke var grunnlag for dette og godkjente luftledning i konsesjon. Det ble da vedtatt statlig plan av OED.*»

---

⁹ Uavhengig av om konsesjonen er innarbeidet i kommunens arealplaner.

Oppsummert viser kartleggingen en overraskende stor variasjon i kommunens kommuneplanpraksis i vindkraftsaker. Strengt tatt er det kun én løsning som er i tråd med loven: Arealbruksformålet andre typer bebyggelse og anlegg, med angivelse av vindkraftanlegg, kombinert med hensynssone for båndlegging etter annet lovverk (enten framtidig eller eksisterende). En vindkraftkonsesjon er en omfattende omdisponering av arealer til et utbyggingsformål, og dette er kun i noen saker reflektert i de arealformål kommunene har brukt i kommuneplanens arealdel. Konsesjonen er dessuten en vid ramme for utbygging, som konkretiseres i etterkant med MTA- og detaljplan. Det kan virke som kommunene forholder seg til at arealbruken de facto er avgjort i og med konsesjonen. I intervjuene bekreftes inntrykket av at det skjer en omfattende omdisponering til utbyggingsformål, med en mindre omfattende prosess enn det som kreves for en kommuneplan.

4.2.2. Reguleringsplaner og erfaringer med MTA-planer

Kommunene ble spurt om det er vedtatt reguleringsplaner for (deler av) konsesjonsområdet, og, eventuelt, hvorfor ikke.

Det er svar fra 54 konsesjonsområder i 38 kommuner. Svarene må ses i lys av at vindkraftanlegg siden 1. juli 2009 er unntatt fra reguleringsplikt. De fleste kommunene er klar over dette og svarer, som riktig er, at det ikke er krav om reguleringsplan og at de derfor ikke har erfaringer. Noen kommenterer at dobbelt behandling, med reguleringsplan og MTA-plan, er overflødig. Andre mener at de fleste relevante forhold er avklart gjennom konsesjon og MTA-plan. Det er også karakteristikk om at konsesjonsmyndigheten uansett overkjører kommunen. Noen vurderer at det ikke er behov for reguleringsplan, da kommuneplanens arealdel dekker planbehovet. Opplysningene og vurderingene som er referert, gjelder for 41 av anleggene.

Det er 11 kommuner som har erfaring med reguleringsplaner i alt 15 konsesjonsområder. Sju av disse konsesjonene er fra 2009 eller tidligere. Åtte omfattes av bestemmelsen om at vindkraftanlegg mm er unntatt fra reguleringsplikten. Samarbeid med konsesjonshaver oppgis i tre saker, forslag fra konsesjonshaver oppgis i ni saker, én er usikker på om det skjedde i samarbeid med eller etter forslag fra konsesjonshaver, og én kommune har utarbeidet reguleringsplan på eget initiativ. Én kommune har erfaring med å behandle både planforslag fra konsesjonshaver og kommunens egen plan. Det er ingen kommentarer som utdyper kommunenes erfaringer. Vi oppfatter at engasjementet fra kommunene for å utarbeide reguleringsplaner for vindkraftanleggene, med nåværende ansvarsdeling, er nær fraværende: «*Ikkje behov for detaljregulering når det vert utarbeidd MTA-plan*» og «*Kommunens syn var at man bør unngå dobbel saksbehandling*».

Svarene, og momenter fra intervjuene, gir imidlertid interessante opplysninger om erfaringer med og oppfatninger om MTA-planer, som det er nærliggende å sammenlikne reguleringsplaner med. Innholdet i MTA-planene vurderes av kommunene å være langt mindre detaljert enn reguleringsplaner. Det gjelder spesielt plassering og utforming av veier, men også andre anleggselementer som kommer overraskende på kommunene (f.eks. lysmarkering på turbinene). Om prosessen med utarbeiding og behandling av MTA-planen melder noen kommuner at de har vært tatt med på råd og at det har vært høringer, mens andre har opplevd dette som mindre åpne prosesser. Et typisk svar lyder: « *Vært høringspart og kommet med formell uttale gjennom politisk behandling. også hatt enkelte orienteringsmøter. Burde vært mye tidligere opne møter for alle innbyggere og bred orientering.*» En annen mener å ha vært involvert « *i tilstrekkelig grad*».

Vesentlige endringer i vindkraftprosjektene fra konsesjonsstadiet til utbyggingsstadiet, eller endringer i en godkjent MTA-plan, har i noen tilfeller utløst klage på vedtaket om MTA-plan. Klagesaksbehandlingen oppleves av enkelte kommuner som lite grundig, blant annet ved at berørte myndigheter ikke er blitt trukket inn. Det er et for spinkelt grunnlag for å hevde at dette er vanlig praksis for konsesjonsmyndigheter, men vi finner noe av de samme trekkene også for behandling av statlige arealplaner.

En informant har erfart at det er lettere å nå fram til tiltakshavers entreprenør enn til konsesjonsmyndigheten, med begrunnede ønsker om tilpasning av tekniske løsninger. En annen informant har følgende refleksjon: « *Problem at det samtidig med godkjenning av MTA-plan søkes om vesentlige endringer i prosjektet, uten at en får den samme prosessen på saken som en reguleringsplan/reguleringsendring. Utfordring med lang tid mellom gitt konsesjon og at MTA blir utarbeidet.*»

4.2.3. Innlegging i planregisteret

Konsesjonsområdet kan bli lagt inn i kommunens planregister enten som statlig arealplan, der dette er brukt, eller med den planløsningen som er brukt i kommuneplanens arealdel (se kap 4.2.1).

Det er gitt opplysninger om 52 av prosjektene. 15 av prosjektene er ikke lagt inn på noen måte, verken som båndlagt (altså konsesjonsområdet) eller kommuneplanstatus. For øvrig viser kommunene til at registeret viser planstatus, jf ovenstående. Vi har ikke kryssjekket om dette stemmer.¹⁰ Enkelte forholder seg ikke til konsesjonen som relevant i

---

¹⁰ Det kan ligge en feilkilde i måten spørsmålet ble stilt på, da det vises til konsesjonsområdet og ikke hvordan dette eventuelt er fulgt opp planmessig.

planregistret, eksempelvis: *Ikke lagt inn. Der ligger kun planer etter plan- og bygningsloven.* Vi kan også notere følgende hjertesukk: *Den er ikke lagt inn, da vi ikke har mottatt kartgrunnlag fra NVE/OED, vi har etterlyst dette gjentatte ganger.*

Som det framgår av kap 4.2.1 om planpraksis i vindkraftsaker, synes det å være ulik praksis i kommunene også når det gjelder forvaltning av planregisteret.

4.3. Bruk av statlig arealplan

Forarbeidene til pbl 2008 beskriver ordningen med statlig arealplan for konsesjonsområder slik: *«For å sikre at konsesjonspliktige tiltak for produksjon for elektrisk energi kan gjennomføres i tilfeller hvor kommunen ikke legger til rette for tiltaket gjennom planendring eller dispensasjon, foreslås det inntatt en bestemmelse i § 6-4 tredje ledd som gir Olje- og energidepartementet adgang til å bestemme at endelig konsesjon kan gis virkning som en statlig arealplan.»¹¹»*

Hjemmelen i pbl § 6-4 til å gi en endelig konsesjon etter energiloven virkning som statlig arealplan er brukt 11 ganger.¹² I fem saker, der fire kommuner er berørt, har kommunene selv ønsket statlig arealplan. I seks saker har konsesjonsmyndigheten selv tatt dette initiativet. To av konsesjonene som er gitt virkning som statlig arealplan, ligger i én kommune, mens én slik konsesjon omfatter to kommuner. Det er altså 10 kommuner som har erfaring med dette virkemidlet.

Vi har svar fra seks kommuner som har erfaring med seks konsesjoner. I én av sakene er vedtaket fattet etter initiativ fra kommunen.

Kommunene ble bedt om å gi sine synspunkter på ordningen og erfaring med prosessen i forkant av OEDs vedtak.

Kommunen som har bedt om at konsesjonen gis virkning som statlig arealplan, skriver:

Kommunen oppfordret tidlig til at det her ble brukt statlig plan. Dette ut fra at vi faglig mente at dispensasjon er et uegnet verktøy. Det er juridisk sett kun hjemlet i forarbeider og ikke i lov. Videre skjønnte vi tidlig at saken ville bli påklaget. Enten bør slike saker bli

---

¹¹ Ot. prp, nr. 32 (2007-2008), kap 3.6.2.

¹² I svar fra statsråden til Stortinget 04.09.2020 er det oppgitt 10 konsesjoner. Én konsesjon, Gismarvik i Tysvær kommune, er kommet til i oktober 2020. NB: Hjemmelen kan ha vært brukt i perioden juli 2009 - oktober 2013 (forbehold i statsråd Brus svar).

behandlet etter plan- og bygningsloven på ordinært vis, eller så burde staten, som konsesjons- og statlig planmyndighet, ta det fulle ansvaret for alle deler av prosessen.

Kommunens vurdering av dispensasjonspraksis er interessant. De øvrige kommunene er relativt klare i sine karakteristikk av ordningen og praksis. Om prosessen rapporteres blant annet:

Kommunen fikk uttale seg før OED fattet vedtak, men kommunens syn i saken som lokal planmyndighet ble raskt satt til side... Vedtaket om statlig plan forholder seg ikke til plansituasjonen i området, og det er forvirring rundt hva som var innenfor statlig plan....

Da kommunen ikke ville godkjenne endring i plan (blant annet fordi konsesjonen ikke var endret på det tidspunktet), ble det etter en enkel høring fattet vedtak fra OED om at konsesjon (med endringer) skulle ha virkning som statlig plan.

Oppsummert er følgende karakteristikk dekkende for kommunenes opplevelse: *OED fattet et vedtak svært raskt i en vanskelig sak uten å involvere berørte parter.*

Enkelte informanter gir ordningen med statlig arealplan en viss tilslutning, ut fra hensynet til forutsigbarhet for konsesjonshaveren. Flere opplever det imidlertid som problematisk at kommunen som planmyndighet er blitt satt til side uten god nok grunn, og – ikke minst – uten nevneverdig prosess. Særlig oppleves det å være krevende når konsesjonen, etter kommunens syn, er feil/mangelfull, og blir lagt til grunn for å overkjøre et politisk flertall. Ordningen beskrives også som en bastard: Enten bør slike saker bli behandlet etter plan- og bygningsloven på ordinært vis, eller så burde staten, som konsesjons- og statlig planmyndighet ta det fulle ansvaret for alle deler av prosessen. En kommune påpeker også det ulogiske i at en arealplan vedtas uten referanse til standarder for plankart, uten angivelse av formål, berørte eiendommer mm.

Alt i alt bør det være grunn til å se nærmere på både ordningen i seg selv og på praktisering av den.

5. Oppsummering

Undersøkelsen viser at det er en mangfoldig praksis i kommunene for hvordan vindkraftanlegg håndteres i den kommunale arealplanleggingen.

Det generelle bildet er at det ikke har vært noe samspill mellom kommuneplanprosessen og konsesjonsprosessen, verken mht innhold eller prosess/saksbehandling: de langt fleste har opplevd konsesjonsprosessen og kommuneplanarbeidet som atskilte prosesser.

Praksis etter 2010 er at det er gitt omtrent like mange dispensasjoner som «førsteordens» tilpasning til kommunens planverk, som tilpasning gjennom ordinær planrevisjon. Kommunene rapporterer at de opplever spørsmålet om dispensasjon som avgjort, og at konsesjonsmyndigheten løser konflikter med å vedta statlig arealplan.

Ut fra plan- og bygningslovens rammeverk burde et vindkraftanlegg innarbeides i kommuneplanens arealdel som annet bygge- og anleggsområde, med angivelse av vindkraftanlegg, kombinert med hensynssone for båndlegging etter annet lovverk. Mange bruker dette, men vi finner også løsninger med bruka av ulike planvirkemidler samt eksempler på at kommunene knapt nok forholder seg til en vindkraftkonsesjon.

Mange av kommunene har tillit til konsesjonsprosessen mht møter og dokumentasjon. Vi finner altså aksept i noen kommuner for gjeldende rett, med konsesjon etter energiloven og forutsetning om arealplanavklaring før utbygging. Andre kommuner mener at staten bør ta ansvar for hele beslutningsprosessen, da de uansett bestemmer, mens andre igjen påpeker at realitetsavgjørelsen om arealbruk til vindkraftformål bør tilligge kommunen.

Oppfølging av konsesjonen med plan for gjennomføring - MTA-plan - får gjennomgående negativ omtale. Dette skyldes først og fremst endringer som ikke er i tråd med konsesjonssøknaden eller de forventningene som framkom der, men også prosessen, som oppleves å være enklere og mindre inkluderende enn det som er praksis i en reguleringssak. Vi ser også misnøye fra kommunenes side når det gjelder konsesjonsmyndighetens praksis ved behandling av klager på konsesjoner og vedtak av MTA-planer, og beslutning om å gi en konsesjon virkning som statlig arealplan.

Undersøkelsen omfatter over 60 prosent av vindkraftkonsesjonene og over 60 prosent av vindkraftkommunene. Slik sett er det et brukbart grunnlag for å trekke konklusjoner om kommunenes arealplanpraksis i vindkraftsakene. På den annen side er det kommet fram opplysninger som kan fortjene nærmere gransking:

- Etter enkelte kommuners oppfatning er det en utilfredsstillende saksbehandling fra OEDs side av klager og beslutninger om at konsesjon skal ha virkning som statlig arealplan.
- Ordningen med at en konsesjon etter energiloven kan gis virkning som statlig arealplan, framstår som ganske spesiell, i den forstand at vedtakene ikke har referanse til plansystemet for øvrig (plantyper) og heller ikke til plan- og bygningslovens prosesskrav.
- Det er ganske omfattende bruk av dispensasjoner fra kommuneplanens arealdel. Selv om det etter lovforarbeidene er grunnlag for å gi dispensasjon når det er gitt konsesjon etter energiloven, kan det være grunnlag for nærmere gransking av dokumenter og prosesser i disse sakene.
- Kommunens praksis med hvordan konsesjonsområder legges inn i kommuneplanens arealdel er varierende. Veiledning bør vurderes.

Hensikten med undersøkelsen har vært å få erfaring med kommunenes arealplanpraksis i vindkraftsaker, innenfor rammene av dagens ansvarsfordeling mellom statlige myndigheter og kommunene. Vi har likevel fått synspunkter som det er nærliggende å referere: Noen kommuner mener at staten bør overta alt ansvar for beslutninger i vindkraftsaker, da den, slik flere kommuner opplever det, uansett bestemmer. Andre hevder at beslutningsmyndighet om arealbruk til vindkraftformål, som for alle andre formål, bør tillegges kommunene,.

6. Vedlegg: Konsesjoner i undersøkelsen

Oversikt over hvilke konsesjoner som er lagt til grunn i rapportarbeidet (totalt 89 stk.). Som beskrevet over, er årstallet for konsesjon basert på NVEs vedtak, eller OEDs stadfesting i tilfeller der NVEs vedtak har blitt påklaget.

Konsesjon	Tittel	År konsesjon
227	Vikna	1991
1	Sandøy	1999
10	Hitra	2000
23	Kvitfjell	2001
3	Smøla	2003
4	Utsira	2003
22	Bessakerfjellet	2004
177	Harbaksfjellet	2004
6	Nygårdsfjellet vindkraftverk trinn 1	2004
9	Valsneset	2004
21	Kjøllefjord	2005
24	Høg-Jæren	2005
89	Ytre Vikna	2006
11	Karmøy Hywind	2006
14	Tysvær	2008
15	Fakken	2008
17	Midtfjellet	2008
13	Nygårdsfjellet vindkraftverk trinn 2	2008
26	Mehuken II vindkraftverk	2008
25	Haram	2009
4542	Ytre Vikna trinn II	2009
12	Lista	2009
27	Havsul I vindkraftverk (offshore)	2009
57	Vardøya vindkraftverk	2009
44	Testområde Stadt - Flytende vindturbiner	2010
59	Røyrmyra	2010
91	Raggovidda trinn 1 og 2	2010
187	Åsen II	2010
178	Andmyran vindkraftverk	2010
192	Demonstrasjonsanlegg for offshore vindkraft utenfor Kvitsøy	2010
194	Demonstrasjonsanlegg for offshore vindkraft utenfor Rennesøy	2010
259	Skomakerfjellet	2011
32	Bjerkreim	2012

58	Friestad vindkraftverk	2012
63	Skinansfjellet	2012
176	Lutelandet	2012
208	Stigafjellet	2012
247	Lutelandet testanlegg	2012
93	Hamnefjell	2012
61	Gravdal vindkraftverk	2012
122	Frøya	2012
207	Måkaknuten	2012
34	Hitra 2	2012
94	Kvenndalsfjellet	2013
95	Roan	2013
103	Svåheia	2013
249	Mehuken 3	2013
183	Geitfjellet	2013
262	Sørmarkfjellet	2013
170	Gismarvik	2013
38	Dønnesfjord vindkraftverk	2013
73	Remmafjellet vindkraftverk	2013
148	Ånstadblåheia	2013
224	Offshore demoanlegg for flytende vindkraft i Karmøy	2013
31	Egersund	2014
65	Tellenes	2014
81	Hennøy	2014
250	Tindafjellet	2014
251	Skurvenuten	2014
193	Demonstrasjonsanlegg for offshore vindkraft utenfor Karmøy (bunnfast)	2014
245	Storøy	2014
42	Sørfjord	2015
54	Skorveheia vindkraftverk	2015
62	Kvinesheia vindkraftverk	2015
69	Okla	2015
90	Raudfjell	2015
185	Tonstad	2015
215	Raskiftet	2015
240	Kjølbløt	2015
55	Gilja vindkraftverk	2016
87	Guleslettene	2016
218	Øyfjellet	2016
228	Odal	2016
43	Storheia	2016

256	Moldalsknuten vindkraftverk	2016
261	Lillesand vindkraftverk	2016
4535	Hundhammerfjellet - reetablering	2017
80	Bremangerlandet vindkraftverk	2017
147	Vardafjellet	2017
217	Dalbygda vindkraftverk	2017
221	Stokkfjellet	2017
226	Buheii	2017
51	Faufejjellet vindkraftverk	2017
225	Marker	2017
200	Innvordfjellet vindkraftverk	2018
4959	Havøygavlen - reetablering	2018
230	Oddeheia og Bjelkeberget vindkraftverk	2018
4790	Lindesenenes Vindkraftverk - reetablering (Fjeldskår)	2018
5119	Rakkocearro (Raggovidda) vindkraftverk - trinn 3	2021

Kilder

- NIBR-rapport 2019:14 Intensjoner og praksis for regionale planer for vindkraft. Rapport til KS
- NVE Rettleiar nr 1- 2016 Rettleiar for utarbeiding av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for vindkraftverk
- NVE-rapport 3-2020 Konesjonsprosessen for vindkraft på land
- Ot.prp. nr. 32 (2007–2008) Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen)

asplan viak